

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۸ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه سالی - واحدی (۲۰ نمره ای)	تاریخ امتحان:	۱۳۸۳/۰۳/۰۷	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد شهر تهران در نوبت خرداد ماه سال ۸۳	سازمان آموزش و پرورش شهر تهران کارشناسی سنجش و ارزشیابی تحصیلی متوسطه		

ردیف	سؤالات	نمره
۱	با توجه به اشعار زیر ، به سؤالات پاسخ دهید . الف) ای نفس اگر به دیده ی تحقیق بنگری ای پادشاه شهر چو وقتت فرا رسد ب) خدنگی گزین کرد پیکان چو آب بمالید چاچی کمان را به دست ۱) هر یک از اشعار در چه قالبی سروده شده است ؟ ۲) نحوه ی قرار گرفتن قافیه ها در هر یک از اشعار چگونه است ؟ ۳) در دو واژه ی « دست » و « شست » حروف قافیه کدام است ؟ ۴) واژه ی « شهر » را با علامت خاص خود بنویسید .	۱/۵
۲	ارکان تشبیه را در بیت زیر بیابید . بسان خرمن زر چهره ی مهر میان آب دریا می درخشید	۱
۳	در بیت « دوش گفتم که بود لعل لبش چاره ی من الف) یک «تشبیه بلیغ» بیابید و نوع آن را مشخص کنید . ب) «مشبه» و «مشبه به» آن کدام است ؟	۱
۴	در تشبیه زیر وجه شبه را تعیین کنید . « آن شاخه های نارنج اندر میان ابر چون پاره های اخگر اندر میان دود »	۰/۵
۵	استعاره را در بیت زیر مشخص کنید و نوع آن را بنویسید . چون ز نسیم می شود زلف بنفشه پر شکن وه که دلم چه یاد از آن عهد شکن نمی کند	۰/۵
۶	در بیت زیر هر یک از کلمات مشخص شده چه نوع استعاره ای است ؟ گُلا و تازه بهارا ، تویی که عارض تو طراوت گل و بوی بهار من دارد	۱
۷	در مصراع « و نپرسیم چرا قلب حقیقت ، آبی است » ، « استعاره » را مشخص کرده ، نوع آن را بنویسید .	۰/۵
۸	کدام یک از واژه های مشخص شده ی زیر مجاز و کدام حقیقت است ؟ نوع علاقه ی مجاز را بنویسید . یکی درخت گل اندر میان خانه ی ماست که سروهای چمن ، پیش قامتش پستند	۰/۷۵
۹	در بیت زیر کدام کلمه مجاز است؟ علاقه و قرینه ی آن را بیابید . جهان انجمن شد بر تخت او فرو مانده از فره و بخت او	۰/۷۵
۱۰	در هر یک از ابیات زیر « کنایه » را بیابید و مفهوم آن ها را بنویسید . الف) هر که دل پیش دلبری دارد ب) از مکافات عمل غافل مشو ریش در دست دیگری دارد. گندم از گندم بروید جو ز جو	۱/۵

ادامه ی سؤالات در صفحه ی دوم

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۸ صبح		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
سال سوم آموزش متوسطه سالی - واحدی (۲۰ نمره ای)				تاریخ امتحان: ۱۳۸۳/۰۳/۰۷			
دانش آموزان و داوطلبان آزاد شهر تهران درنوبت خرداد ماه سال ۸۳				سازمان آموزش و پرورش شهر تهران کارشناسی سنجش و ارزشیابی تحصیلی متوسطه			
۱۱	در عبارت و شعر زیر ، سجع هارا مشخص کنید و نوع آن ها را بنویسید . الف) به نام آن خدای که نام او راحت روح است و پیغام او مفتاح فتوح . ب) دلبر که جان فرسود از او ، کام دلم نگشود از او	۱					
۱۲	در کدام یک از گزینه های زیر «جناس» به کار نرفته است ؟ الف) یاد یاران یار را میمون بود ب) سرو چمان من چرا میل چمن نمی کند؟ ج) ای زبان تو بس زبانی مر مرا د) هر چند بردی آبم روی از درت نتابم	۰/۵					
۱۳	در ابیات زیر «جناس ها» را بیابید و «نوع» آن ها را مشخص کنید . الف) گوهر مخزن اسرار همان است که بود ب) موج ها خوابیده اند آرام و رام ج) بر طرف رود چون بوزد باد بر درخت حقه ی مهر بدان مهر و نشان است که بود طبل طوفان از نوا افتاده است آید به گوش ناله ی نای و صفیر رود	۱/۵					
۱۴	در هر یک از ابیات زیر موازنه و ترصیح را نشان دهید : (با ذکر دلیل) الف) بر ظاهرش عیب نمی بینم و در باطنش غیب نمی دانم. ب) عقل گفت : من دبیر مکتب تعلیمم. عشق گفت : من عبیر نافه ی تسلیمم.	۱					
۱۵	در بیت زیر کدام کلمه دارای «ایهام» است ؟ معانی مختلف آن را بنویسید . به خوابگاه عدم گر هزار سال بخسبم به خواب عاقبت آن گه به بوی موی تو باشم	۱					
۱۶	در هر یک از ابیات زیر چه نوع « لف و نشری » وجود دارد ؟ الف) از نان و جامه خلق غنی گشتی ار بدی ب) روی و چشمی دارم اندر مهر او از آرد یا ز پنبه تن ناتوان برف کاین گهر می ریزد ، آن زر می زند	۰/۵					
۱۷	در اشعار زیر ، هر یک از موارد مشخص شده ، به خلق کدام آرایه ی ادبی منجر شده است ؟ الف) در کوچه باغ های نیشابور / مستان نیم شب به ترنم / آوازهای سرخ ترا / باز / ترجیع وار زمزمه کردند . ب) فلک در خاک می غلتید از شرم سرافرازی ج) ای دلیل دل گم گشته ، خدا را مددی د) وز ملک هم بایدم جستن ز جو اگر می دید معراج ز پا افتادن ما را که غریب ار نبرد ره ، به دلالت برود « کل شیء هالک الا وجهه »	۲					
۱۸	در هر یک از ابیات زیر، آرایه های تصدیر ، مراعات نظیر ، تلمیح ، اغراق ، تضاد و ایهام تناسب را مشخص کنید . الف) که گفتت برو دست رستم ببند ب) آدمی در عالم خاکی نمی آید به دست ج) عنکبوتی را به حکمت دام داد د) سر نیزه و نام من مرگ تو است ه) مرا نصیب غم آمد به شادی همه عالم و) همچو چنگم سر تسلیم و ارادت در پیش نبنده مرا دست چرخ بلند عالمی دیگر نباید ساخت و از نو آدمی صدر عالم را در او آرام داد سرت را نباید زتن دست شست چرا که از همه عالم محبت تو گزیدم تو به هر ضرب که خواهی بزن و بنوازم	۳					
۱۹	چرا در بیت زیر « حسن تعلیل » به کار رفته است ؟ باران همه بر جای عرق می چکد از ابر پیداست که از روی لطیف تو حیا کرد	۰/۵					
۲۰	جمع نمرات						
« شاداب و پیروز باشید »							

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه سالی - واحدی (۴-نمره ای)	تاریخ امتحان: ۱۳۸۳/۰۳/۰۷
دانش آموزان و داوطلبان آزاد شهر تهران در نوبت خرداد ماه سال ۸۳	سازمان آموزش و پرورش شهر تهران کارشناسی سنجش و ارزشیابی تحصیلی متوسطه

ردیف	راهنمای تصحیح
۱	۱) الف - رباعی (۰/۲۵) ب - مثنوی (۰/۲۵) ۲) الف - قافیه در مصراع اول . دوم و چهارم وجود دارد . (۰/۲۵) ب - هر بیت قافیه‌ی مستقل دارد . (۰/۲۵) ۳) ست (۰/۲۵) ۴) - (۰/۲۵)
۲	مشبه: چهره‌ی مهر (۰/۲۵) مشبه به: خرمن زر (۰/۲۵) ادات تشبیه: بسان (۰/۲۵) وجه شبه: می درخشید (۰/۲۵)
۳	الف - لعل لب (۰/۲۵) اضافی (۰/۲۵) ب) لب: مشبه (۰/۲۵) لعل: مشبه به (۰/۲۵)
۴	وجه شبه: قرار گرفتن اشیایی قرمز در میان توده‌ی تیره و سیاه رنگ (۰/۵)
۵	زلف بنفشه (۰/۲۵) استعاره‌ی مکنیه یا تشخیص (۰/۲۵)
۶	گلا: استعاره‌ی مکنیه یا تشخیص (۰/۲۵) تازه بهار: استعاره‌ی مکنیه یا تشخیص (۰/۲۵) گل: استعاره‌ی مصرّحه (۰/۲۵) بهار: استعاره‌ی مصرّحه (۰/۲۵)
۷	قلب حقیقت (۰/۲۵) استعاره‌ی مکنیه یا تشخیص (۰/۲۵)
۸	درخت گل: مجاز (۰/۲۵) سرو: حقیقت (۰/۲۵) علاقه‌ی آن: شباهت (۰/۲۵)
۹	جهان (۰/۲۵) علاقه‌ی محلیه یا کلیه (۰/۲۵) قرینه: انجمن شد (۰/۲۵)
۱۰	الف) ریش در دست دیگری دارد (۰/۲۵) مفهوم آن: اختیارش دست دیگران است . (۰/۵) یا هر پاسخ درست دیگر. یا هر که دل پیش دلبری دارد: عاشق بودن . ب) گندم از گندم بروید جو ز جو (۰/۲۵) مفهوم آن: هر کاری کنیم عاقبت همان کار را می بینیم یا آغاز هر کاری با پایان آن متناسب است . (۰/۵) یا هر پاسخ درست دیگر.
۱۱	الف) روح ، فتوح (۰/۲۵) ، مطرف (۰/۲۵) ب) فرسود ، نگشود (۰/۲۵) ، متوازی (۰/۲۵)
۱۲	قسمت د (۰/۵)
۱۳	الف) مهر و مهر (۰/۲۵) ناقص) حرکتی (۰/۲۵) ب) آرام و رام (۰/۲۵) ناقص) افزایشی (۰/۲۵) ج) رود و رود (۰/۲۵) جناس تام (۰/۲۵)
۱۴	الف) ترصیع (۰/۲۵) زیرا کلمات با هم سجع متوازی دارند (۰/۲۵) ب) موازنه (۰/۲۵) زیرا کلمات با هم سجع دارند (۰/۲۵)
۱۵	« بو » ایهام دارد . (۰/۵) معانی آن: رایحه (۰/۲۵) ، میل یا امید (۰/۲۵)
۱۶	الف) مرتب (۰/۲۵) ب) مشوش (۰/۲۵)
۱۷	الف) آوازهای سرخ: حس آمیزی (۰/۵) ب) شرم سرافرازی یا معراج ز پا افتادن: تناقض (۰/۵) ج) دلیل ، دلالت: اشتقاق (۰/۵) د) کل شیء ها لک إلا وجهه ، تضمین (۰/۵)
۱۸	الف) اغراق (۰/۵) ب) تصدیر (۰/۵) ج) تلمیح (۰/۵) د) مراعات نظیر (۰/۵) هـ) تضاد (۰/۵) و) ایهام تناسب (۰/۵)
۱۹	شاعر علت ریزش باران را شرم ابر از چهره‌ی زیبای معشوق می داند ، در حالی که ریزش باران علتی طبیعی دارد . (۰/۵) یا هر پاسخ درست دیگر.
	نظر مصححین محترم در تصحیح اوراق امتحانی صائب است . با تشکر